

تعیین عوامل مرتبط با انگیزه ادامه تحصیل در دانشجویان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم

پزشکی شاهرود

فریده خسروی: عضو هیأت علمی، گروه بهداشت عمومی، مرکز تحقیقات سلامت محیط و کار، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران.

مهری دلوریان زاده*: عضو هیأت علمی، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران.

حسین باقری: عضو هیأت علمی، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران.

آیسا بهار: دانش آموخته رشته علوم آزمایشگاهی، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران.

رحیم بهار گوگانی: دبیر دبیرستان های شاهرود، شاهرود، ایران.

چکیده: پژوهش حاضر، یک مطالعه توصیفی - مقطعی است و به منظور تعیین عوامل مرتبط با انگیزه ادامه تحصیل دانشجویان رشته های بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود در سال ۱۳۹۳ صورت گرفته است. جامعه مورد مطالعه، کلیه دانشجویان دانشکده بهداشت بودند. پرسش نامه پژوهش (مشمول بر ۴۳ سؤال در زمینه عوامل فردی، خانوادگی، اقتصادی و عوامل اجتماعی) توسط ۲۷۹ نفر تکمیل گردید. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS19 صورت پذیرفت. بر اساس یافته های پژوهش، ۷۵/۶، ۷۲/۴ و ۶۸/۴ درصد از دانشجویان مهندسی حرفه ای، محیط و عمومی، به ترتیب توان خود را برای رسیدن به مدارج علمی بالاتر، مثبت ارزیابی نموده بودند. از دیدگاه اکثریت دانشجویان مهندسی محیط، افزایش مهارت های عملی (۸۲/۸٪) و علاقه خانواده برای ادامه تحصیل دانشجو (۶۱/۲ درصد) و از دیدگاه اکثریت دانشجویان حرفه ای، استفاده از تمام امکانات موجود برای ادامه تحصیل (۷۱/۸٪) و در دانشجویان عمومی (۷۶/۵٪) افزایش سطح علمی و آگاهی به عنوان عوامل تقویت کننده انگیزه ادامه تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد بوده است. همچنین از دیدگاه اکثریت دانشجویان عمومی و حرفه ای، عامل تمایل به ادامه تحصیل در سایر رشته ها، و در گروه مهندسی بهداشت محیط نداشتن برنامه ریزی مناسب از طرف دانشجو به عنوان عامل بازدارنده انگیزه ادامه تحصیل در مقطع بالاتر ذکر شده است. از آنجایی که، عوامل فردی و خانوادگی در انگیزه ادامه تحصیل از اهمیت بیشتری برخوردار است، لذا، تقویت برنامه های آموزشی، ارایه مشاوره و حمایت از دانشجویان در توجیه رشته تحصیلی و آینده شغلی می تواند نقش مفید و مؤثری در تقویت انگیزه آنها در ادامه تحصیل داشته باشد.

واژگان کلیدی: انگیزه، ادامه تحصیل، دانشجویان، بهداشت.

***نویسنده مسؤول:** عضو هیأت علمی، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران.

(Email: delvarianzadeh.Mehri@Gmail.com)

مقدمه

امروزه آموزش عالی نقش مهمی در بازار کار ایفا می‌کند و مشارکت در توسعه اقتصادی از طریق توسعه و تربیت نیروی کار بخش مهمی از مأموریت اصلی دانشگاه‌ها را تشکیل می‌دهد (هامرلینک، ۲۰۰۶). به همین دلیل تربیت نیروی متخصص و کارآمد یکی از اهداف مهم آموزش عالی است. در این راستا دانشگاه‌ها از تمام توان خود استفاده می‌کنند تا این که دانش‌آموختگان پس از فراغت از تحصیل چرخ توسعه کشور را سریع‌تر و بهتر به حرکت درآورند؛ اما در بسیاری موارد مشاهده می‌شود که دلیل پدیده بی‌کاری، فرصت لازم در اختیار این دانش‌آموختگان قرار نمی‌گیرد تا آموخته‌های دانشگاهی خود را برای پیش‌برد اهداف کشور به منصفه ظهور رسانده و با وجود تمام تلاش‌هایی که در توسعه کمی و کیفی دانشگاه‌ها انجام شده کمتر به این حوزه (به کارگیری این نیروی انسانی در مشاغل و پست‌های مورد نیاز کشور) توجه شده است. نتایج تحقیقات انجام شده در ده سال اخیر حاکی از آن است که، تقریباً ۵۰ درصد دانش‌آموختگان جذب بازار کار شده‌اند و نزدیک به نیمی از آنان بی‌کار هستند (سمنانی، ۱۳۸۲؛ صابریان، ۱۳۸۲؛ صالحی عمران، ۱۳۸۵). افزون بر این، نتایج بیشتر مطالعات حاکی از بروز پدیده بیکاری آشکار و پنهان فارغ‌التحصیلان در کشورمان است. صاحب نظران امر در بررسی علل به وجود آمدن این شرایط، عوامل متعدد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را ذکر نموده‌اند که بخشی از آن متوجه عوامل درون فردی شخص تحصیل کرده بوده و بخشی دیگر متوجه عوامل بیرونی مانند: جامعه و به ویژه دانشگاه است. در واکاوی عوامل بیرونی می‌توان به موارد متعددی از جمله نبود فرصت‌های شغلی، عدم انطباق آموزش‌های دانشگاهی با نیازهای بازارکار، عدم کیفیت آموزش‌های دانشگاهی و مواردی از این دست اشاره کرد و در ارتباط با عوامل فردی نیز مواردی مانند دانش، مهارت، تجربه، توانمندی‌های تخصصی و نگرش‌های نامطلوب افراد را می‌توان مدنظر قرار داد (همتی، ۱۳۸۶). به طور معمول موفقیت در هر کاری و رسیدن به هدف نیازمند نوعی نگرش مثبت به آن عمل یا هدف می‌باشد. انگیزش شغلی برای ادامه اشتغال مفید و کارآمد، امری ضروری است. به طور کلی ترکیب شناخت‌ها، احساسات و آمادگی برای عمل نسبت به یک مسأله را نگرش شخص نسبت به آن مسأله می‌گویند (صدرارحامی، ۱۳۸۳). امروزه، به جهت رقابت شدید بین جوانان برای کسب تحصیلات عالی، افراد از طبقات

گونگون جامعه و با انگیزه‌های مختلف و گاهی بدون شناخت، آگاهی و علاقه، وارد رشته‌های مختلف آموزشی می‌شوند (روحی قنبر، ۱۳۸۵) و اگر برنامه‌های آموزش نیروی انسانی متناسب با نیازهای بهداشتی و درمانی کشورها نباشد، آنها قادر نخواهند بود سطح سلامت جامعه را به حدی برسانند که مردم بتوانند از نظر اجتماعی و اقتصادی زندگی مولدی داشته باشند (مبارک آبادی، ۱۳۹۳) و داشتن انگیزه برای یادگیری این نیروی انسانی بسیار با اهمیت است. انگیزش عاملی درونی است که فرد را از درون به فعالیت واداشته و منبعث از نیازهای فرد است (توروفینو، ۲۰۰۰). کسب فن‌آوری‌های نوین، در سایه دانش قبلی، انگیزه برای رسیدن به تعالی، رفع خواسته‌ها و نیازها و در نهایت ایجاد رضایت از زندگی صورت گرفته است (دوس ول و همکاران، ۲۰۰۰). بیشتر تئوریسین‌ها معتقدند که انگیزه شامل تمام مواردی است که منجر به آموختن شده است. اینکه آیا انگیزه دستیابی به پاسخ، سبب جستجو و یافتن سؤالی می‌شود که در ذهن محقق شکل گرفته است (گلن، ۲۰۰۳). از آنجایی که یادگیری نوعی تغییر در رفتار است لذا باید به استعدادها، انگیزه‌ها، علایق و توانایی‌های فراگیران پی برد (عبدالعلیان و همکاران، ۱۳۷۹). به علاوه بنیامین بلوم عوامل دیگری مانند گذشت زمان و شرایط محیطی را نیز بر یادگیری مؤثر می‌داند (بلوم و همکاران، ۱۹۷۱). صرفاً به دلیل نبودن انگیزه یادگیری در فراگیران نمی‌توان فرآیند یادگیری را متوقف نمود بلکه می‌توان در حین تدریس و تحصیل نیز در آنها انگیزه ایجاد کرد (اسدی نوقانی، ۱۳۸۳) (هواتی، ۲۰۰۱). در این بین به نظر می‌رسد که نگرش دانش‌آموختگان به وضعیت اشتغال در جامعه و ابعاد مختلف آن (به عنوان یک عامل فردی) یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر وضعیت اشتغال باشد و از سوی دیگر وضعیت اشتغال نیز می‌تواند بر نگرش فرد تأثیرگذار باشد؛ بنابراین، از هر دو جهت مطالعه نگرش دانش‌آموختگان به اشتغال و تبیین عوامل مؤثر بر آن امری مهم است. بررسی‌ها نشان داده‌اند که نگرش موفق‌ترین پیش‌بینی‌کننده رفتار است (پویا زاده و همکاران، ۱۳۸۳) و بر واکنش فرد نسبت به تمامی موضوعات و موقعیت‌های وابسته به نگرش، تأثیر مستقیم دارد و از آنجایی که این نگرش‌ها بخشی از خود انگاره فرد هستند، موجب تأثیر بر رفتار وی می‌شوند (رشیدترابی، ۱۳۸۴) بنابراین، رفتار فرد در قبال یک موضوع معمولاً بر نگرش مثبت یا منفی او نسبت به آن موضوع دلالت دارد (میلر، ۱۳۸۰). برای ادامه تحصیل، انگیزه که فراهم‌کننده کلیدی هدف آگاهانه است،

پژوهش حاضر شامل پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و همچنین پرسشنامه پژوهشگر ساخته انگیزه ادامه تحصیل (مشتمل بر ۴۳ سؤال در زمینه عوامل فردی، خانوادگی، اقتصادی و عوامل اجتماعی) است که در پایان کلاس درسی و با هماهنگی با استاد مربوطه توسط آنان تکمیل شد. جهت تعیین اعتبار علمی پرسشنامه انگیزه ادامه تحصیل، پس از تکمیل عبارات اولیه پرسشنامه، از روش اعتبار محتوا و نظر کارشناسی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی شاهرود و مدرسان رشته بهداشت استفاده شد و نظرات پیشنهادی آنان در پرسشنامه اعمال گردید و جهت تعیین پایایی پرسشنامه، از روش همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ و روش دو نیمه کردن پرسشنامه استفاده شد. در روش آلفای کرونباخ، ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه، ۰/۸۵ محاسبه شد. در روش دو نیمه کردن، نمره کل عبارات زوج و فرد محاسبه شد و سپس با آزمون همبستگی خطی پیرسون، همبستگی آنها برآورد گردید. بدین ترتیب اطلاعات مورد نظر جمع‌آوری، طبقه‌بندی و سپس با استفاده از نرم‌افزار SPSS19 و با کمک روش‌های آماری توصیفی و استنباطی (آزمون‌های آماری کای دو، تی مستقل، ضریب همبستگی پیرسون و آنالیز واریانس یک طرفه) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج

بر اساس یافته‌های حاصل از مطالعه حاضر، میانگین سنی واحدهای مورد پژوهش $22 \pm 2/5$ سال محاسبه گردید. میانگین معدل ترم گذشته واحدهای مورد پژوهش در رشته بهداشت محیط $1/1 \pm 1/6$ ، رشته بهداشت عمومی $1/3 \pm 1/6$ و رشته بهداشت حرفه‌ای $1/2 \pm 1/5$ محاسبه گردید. اکثریت آنان اظهار داشته بودند که درآمد اقتصادی خانواده کیفیت زندگی روزمره آنان را می‌دهد. سطح تحصیلات پدر در اکثر واحدهای مورد پژوهش، زیر دیپلم گزارش شد. در ارتباط با پایایی پرسشنامه از جهت همسانی درونی، ضریب آلفای کرونباخ در نمونه ۲۷۹ نفری از دانشجویان برای کل پرسشنامه $\alpha = 0/85$ محاسبه گردید و در روش دو نیمه کردن، همبستگی عبارات زوج و فرد پرسشنامه $I = 0/75$ به دست آمد. بر اساس نتایج به دست آمده از مطالعه، اکثر واحدهای مورد پژوهش در هر سه گروه کارشناسی بهداشت محیط، بهداشت عمومی و بهداشت حرفه‌ای، عواملی چون: مثبت ارزیابی توان خود را برای رسیدن به مدارج علمی بالاتر، استفاده از تمام امکانات موجود برای ادامه تحصیل، استعداد درس خواندن، کمک به انسان‌ها با داشتن دانش بالاتر، افزایش سطح

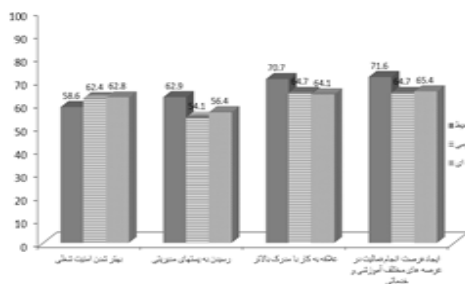
ضروریست (هواتی، ۲۰۰۱). طبق اظهار نظر هادوی (۱۳۸۴) دانشجویان دانشگاه‌های با رقابت گسترده در کنکور سراسری وارد دانشگاه می‌شود. اما در داخل دانشگاه‌ها انگیزه کافی برای ادامه تحصیل ندارند. همچنین کثیری (۱۳۸۴) بیان می‌کند که از بین هر ۱۰۰ متقاضی ورود به دانشگاه ۱۰ نفر وارد دانشگاه می‌شوند و از این ۱۰ نفر تنها ۱ نفر وارد مشاغل مرتبط با رشته تحصیل خود می‌شود. بنابراین بی‌انگیزگی بین دانشجویان برای ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر طبیعی است. اگر بدانیم که چه عواملی منجر به افزایش یا کاهش انگیزش می‌شوند، می‌توانیم تا حدودی زیادی رفتار انسان‌ها را پیش‌بینی کنیم (اسدی نوقابی، ۱۳۸۳). تعیین میزان انگیزه در دانشجویان کارشناسی بهداشت محیط و بهداشت حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی شاهرود برای ادامه تحصیل باید به صورت مدون و با بررسی صورت گیرد تا در این راستا در صورت وجود عوامل بازدارنده در بررسی‌های بعدی به علل ایجادکننده و برطرف‌کننده آنها پرداخت و نیز در صورت وجود عوامل تقویت‌کننده به غنی‌سازی بیشتر این عوامل پرداخت. پژوهش حاضر به منظور تعیین عوامل مرتبط با انگیزه ادامه تحصیل دانشجویان کارشناسی بهداشت محیط و بهداشت حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی شاهرود در سال ۱۳۹۳ صورت گرفته است.

روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع توصیفی - مقطعی است و با هدف تعیین عوامل مرتبط با انگیزه ادامه تحصیل دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شاهرود در سال ۱۳۹۳ صورت گرفته است. در این پژوهش جامعه مورد مطالعه، کلیه دانشجویان بهداشت محیط، بهداشت عمومی و بهداشت حرفه‌ای دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شاهرود در مقطع کارشناسی است. پس از انجام مطالعات کتابخانه‌ای و کسب آمادگی لازم برای انجام تحقیق و اخذ معرفی‌نامه از دانشگاه علوم پزشکی شاهرود کلیه دانشجویانی که شرایط ورود به مطالعه را دارا بودند انتخاب شدند. معیارهای ورود به پژوهش حاضر عبارت‌اند از: ۱- دانشجوی سال ۱۳۹۳ در حال تحصیل در یکی از رشته‌های بهداشت محیط، بهداشت عمومی و بهداشت حرفه‌ای باشد. ۲- دانشجوی مشروط، تغییر رشته، مهمان یا انتقالی به دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شاهرود نباشد. پس از انتخاب دانشجویان و توضیح اهداف پژوهش و جلب رضایت دانشجویان جهت شرکت در مطالعه، پرسش‌نامه‌های پژوهش تکمیل گردید. پرسش‌نامه‌های

بهداشت عمومی و بهداشت حرفه‌ای، عامل: افزایش حقوق و مزایا و افزایش مقبولیت اجتماعی به خاطر درآمد بیشتر با مدرک بالاتر را از عوامل اقتصادی و تقویت‌کننده مؤثر و با اهمیت در انگیزه ادامه تحصیل ذکر کردند. این آزمون آماری با $P > 0.05$ تفاوت آماری از نظر عامل ذکر شده، بین سه گروه کارشناسی بهداشت محیط، بهداشت عمومی و بهداشت حرفه‌ای نشان نداد. همچنین می‌توان گفت اکثر واحدهای مورد پژوهش در هر سه گروه کارشناسی بهداشت محیط، بهداشت عمومی و بهداشت حرفه‌ای، عواملی چون: بهتر شدن امنیت شغلی، رسیدن به پستهای مدیریتی، علاقه به کار با مدرک بالاتر و ایجاد فرصت انجام فعالیت در عرصه‌های مختلف آموزشی و خدماتی را از عوامل اجتماعی و تقویت‌کننده مرتبط و با اهمیت در انگیزه ادامه تحصیل ذکر کردند. این آزمون آماری با $P > 0.05$ تفاوت آماری از نظر عوامل ذکر شده، بین سه گروه کارشناسی بهداشت محیط، بهداشت عمومی و بهداشت حرفه‌ای نشان نداد (نمودار ۳).

نمودار شماره ۳- عوامل تقویت‌کننده و اجتماعی مرتبط و با اهمیت در انگیزه ادامه تحصیل از دیدگاه واحدهای مورد پژوهش

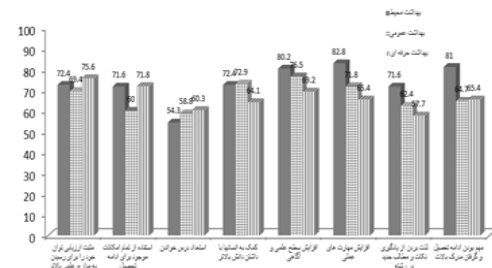
همچنین سایر عوامل تقویت‌کننده مرتبط و با اهمیت در انگیزه ادامه تحصیل، در بعد عوامل فردی عواملی چون: برنامه‌ریزی درسی در جهت پیشرفت تحصیلی، انجام وظیفه بهتر در محیط کار، در بعد عوامل خانوادگی عامل: رضایت خانواده از رشته تحصیلی، در بعد عوامل اقتصادی عامل: افزایش حقوق و مزایا با ادامه تحصیل و در بعد عوامل فردی عواملی چون: کسب مقبولیت اجتماعی با ادامه تحصیل و رسیدن به رتبه و مقام اساتید رشته ذکر کردند.

بحث

در این مطالعه، عوامل مرتبط با انگیزه ادامه تحصیل دانشجویان کارشناسی رشته‌های بهداشت مورد بررسی قرار گرفت. علاقه به رشته انتخابی می‌تواند موجب پیشرفت و ارتقای علمی دانشجویان و یا برعکس منجر به دلزدگی و ناامیدی و خستگی از ادامه تحصیل شود (صمدی، ۱۳۸۸). از آن جایی که یکی از معضلات آموزشی،

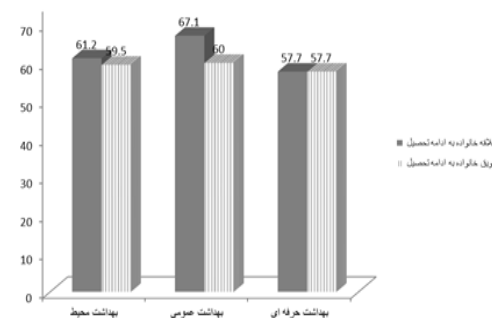
علمی و آگاهی، افزایش مهارت‌های عملی، لذت بردن از یادگیری نکات، مطالب جدید در رشته، مهم بودن ادامه تحصیل و گرفتن مدرک بالاتر را از عوامل فردی و تقویت‌کننده مرتبط و با اهمیت در انگیزه ادامه تحصیل ذکر کرده‌اند (نمودار ۱).

نمودار شماره ۱- عوامل فردی و تقویت‌کننده مرتبط و با اهمیت در انگیزه ادامه تحصیل از دیدگاه واحدهای مورد پژوهش

آزمون آماری کای دو با $P < 0.05$ تفاوت آماری از نظر عوامل: افزایش مهارت‌های عملی و مهم بودن ادامه تحصیل و گرفتن مدرک بالاتر، بین سه گروه کارشناسی بهداشت محیط، بهداشت عمومی و بهداشت حرفه‌ای نشان داد. همین آزمون آماری، با $P > 0.05$ تفاوت آماری از نظر سایر عوامل مذکور بین سه گروه کارشناسی بهداشت محیط، بهداشت عمومی و بهداشت حرفه‌ای نشان نداد. اکثر واحدهای مورد پژوهش در هر سه گروه کارشناسی بهداشت محیط، بهداشت عمومی و بهداشت حرفه‌ای، عواملی چون: علاقه خانواده به ادامه تحصیل دانشجویان و تشویق خانواده به ادامه تحصیل را از عوامل خانوادگی و تقویت‌کننده مؤثر و با اهمیت در انگیزه ادامه تحصیل ذکر کردند. این آزمون آماری با $P > 0.05$ تفاوت آماری از نظر عوامل ذکر شده، بین سه گروه کارشناسی بهداشت محیط، بهداشت عمومی و بهداشت حرفه‌ای را نشان نداد (نمودار ۲).

نمودار شماره ۲- عوامل خانوادگی و تقویت‌کننده مرتبط و با اهمیت در انگیزه ادامه تحصیل از دیدگاه واحدهای مورد پژوهش

بر اساس نتایج حاصل از پژوهش حاضر، اکثر واحدهای مورد پژوهش در هر سه گروه کارشناسی بهداشت محیط،

کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان است، بنابراین باید جهت ارتقای کیفیت آموزشی، عوامل کاهنده انگیزه تحصیلی دانشجویان را شناسایی و برطرف کرد (جمالیان، ۱۳۷۹). نتایج حاصل از مطالعه حاضر نشان می‌دهد، اکثر واحدهای مورد پژوهش در هر سه گروه مهندسی بهداشت محیط، بهداشت عمومی و مهندسی بهداشت حرفه‌ای، عواملی چون: مثبت ارزیابی توان خود را برای رسیدن به مدارج علمی بالاتر، استفاده از تمام امکانات موجود برای ادامه تحصیل، استعداد درس خواندن، کمک به انسانها با داشتن دانش بالاتر، افزایش سطح علمی و آگاهی، افزایش مهارت‌های عملی، لذت بردن از یادگیری نکات و مطالب جدید در رشته و مهم بودن ادامه تحصیل و گرفتن مدرک بالاتر را از عوامل فردی و تقویت‌کننده مرتبط و با اهمیت در انگیزه ادامه تحصیل ذکر کردند. در مطالعه انجام گرفته توسط (حسن‌زاده و همکاران، ۱۳۸۵)، اغلب دانشجویان پزشکی ادامه تحصیل را به عنوان برنامه آینده شغلی خود برگزیده بودند. در حالی که در مطالعه (قره‌آغاجی، ۱۳۹۱) در بررسی میزان انگیزه و علاقه دانشجویان کارشناسی رادیولوژی تبریز، تمایل به اشتغال با مدرک کارشناسی نسبت به افرادی که علاقه به ادامه تحصیل داشتند بیشتر بود. در هر دو مطالعه به رغم علاقه نسبت به رشته تحصیلی، نگرانی نسبت به آینده شغلی و عدم احساس امنیت شغلی مشاهده می‌شود و هدف دانشجویان با توجه به تفاوت رشته تحصیلی و موقعیت شغلی، داشتن امنیت شغلی و تأمین رفاه اقتصادی می‌باشد. چنین به نظر می‌رسد که در دانشجویان دانشکده بهداشت به دلیل لغو گذراندن طرح نیروی انسانی، پذیرش بی‌رویه دانشجویان در رشته‌های بهداشت، افزایش افراد فارغ‌التحصیل، توزیع نامناسب نیروی انسانی، گرایش به ادامه تحصیل جهت تأمین خواسته‌های بالا، منطقی باشد. در مطالعه (صمدی و همکاران، ۱۳۸۹) نگرش دانشجویان بهداشت محیط نسبت به ادامه تحصیل مطلوب بود به طوری که ۸۶/۵٪ دانشجویان این رشته معتقد بودند که این رشته در مقاطع بالاتر ارزش بیشتری پیدا می‌کند، که با مطالعه ما هم‌خوانی دارد. نتایج مطالعه مبارک آبادی و همکاران نشان داد که دانشجویان دانشکده بهداشت اراک نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی خود نگرش مثبتی داشتند. بر اساس پژوهش (روحی و همکاران، ۱۳۸۵) نشان داد که انگیزه انسان‌ها می‌تواند با عوامل مختلفی ارتباط داشته باشد و بر اساس یافته‌های پژوهش، باورهای دانشجویان در مورد توانایی‌های خود برای انجام کارها با انگیزه تحصیلی ارتباط دارد و بهبود خود کارآمدی می‌تواند سبب بهبود

کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان است، بنابراین باید جهت ارتقای کیفیت آموزشی، عوامل کاهنده انگیزه تحصیلی دانشجویان را شناسایی و برطرف کرد (جمالیان، ۱۳۷۹). نتایج حاصل از مطالعه حاضر نشان می‌دهد، اکثر واحدهای مورد پژوهش در هر سه گروه مهندسی بهداشت محیط، بهداشت عمومی و مهندسی بهداشت حرفه‌ای، عواملی چون: مثبت ارزیابی توان خود را برای رسیدن به مدارج علمی بالاتر، استفاده از تمام امکانات موجود برای ادامه تحصیل، استعداد درس خواندن، کمک به انسانها با داشتن دانش بالاتر، افزایش سطح علمی و آگاهی، افزایش مهارت‌های عملی، لذت بردن از یادگیری نکات و مطالب جدید در رشته و مهم بودن ادامه تحصیل و گرفتن مدرک بالاتر را از عوامل فردی و تقویت‌کننده مرتبط و با اهمیت در انگیزه ادامه تحصیل ذکر کردند. در مطالعه انجام گرفته توسط (حسن‌زاده و همکاران، ۱۳۸۵)، اغلب دانشجویان پزشکی ادامه تحصیل را به عنوان برنامه آینده شغلی خود برگزیده بودند. در حالی که در مطالعه (قره‌آغاجی، ۱۳۹۱) در بررسی میزان انگیزه و علاقه دانشجویان کارشناسی رادیولوژی تبریز، تمایل به اشتغال با مدرک کارشناسی نسبت به افرادی که علاقه به ادامه تحصیل داشتند بیشتر بود. در هر دو مطالعه به رغم علاقه نسبت به رشته تحصیلی، نگرانی نسبت به آینده شغلی و عدم احساس امنیت شغلی مشاهده می‌شود و هدف دانشجویان با توجه به تفاوت رشته تحصیلی و موقعیت شغلی، داشتن امنیت شغلی و تأمین رفاه اقتصادی می‌باشد. چنین به نظر می‌رسد که در دانشجویان دانشکده بهداشت به دلیل لغو گذراندن طرح نیروی انسانی، پذیرش بی‌رویه دانشجویان در رشته‌های بهداشت، افزایش افراد فارغ‌التحصیل، توزیع نامناسب نیروی انسانی، گرایش به ادامه تحصیل جهت تأمین خواسته‌های بالا، منطقی باشد. در مطالعه (صمدی و همکاران، ۱۳۸۹) نگرش دانشجویان بهداشت محیط نسبت به ادامه تحصیل مطلوب بود به طوری که ۸۶/۵٪ دانشجویان این رشته معتقد بودند که این رشته در مقاطع بالاتر ارزش بیشتری پیدا می‌کند، که با مطالعه ما هم‌خوانی دارد. نتایج مطالعه مبارک آبادی و همکاران نشان داد که دانشجویان دانشکده بهداشت اراک نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی خود نگرش مثبتی داشتند. بر اساس پژوهش (روحی و همکاران، ۱۳۸۵) نشان داد که انگیزه انسان‌ها می‌تواند با عوامل مختلفی ارتباط داشته باشد و بر اساس یافته‌های پژوهش، باورهای دانشجویان در مورد توانایی‌های خود برای انجام کارها با انگیزه تحصیلی ارتباط دارد و بهبود خود کارآمدی می‌تواند سبب بهبود

عامل: نداشتن برنامه‌ریزی مناسب را از عوامل فردی و بازدارنده مرتبط و با اهمیت در انگیزه ادامه تحصیل ذکر کردند. و به‌طور کلی عوامل فردی و خانوادگی در انگیزه ادامه تحصیل دانشجویان از اهمیت بیشتری برخوردار می‌باشند، لذا تقویت برنامه‌های آموزشی، آرایه مشاوره و حمایت از دانشجویان در توجیه رشته تحصیلی و آینده شغلی می‌تواند نقش مفید و مؤثری در تقویت نگرش آنها داشته باشد. نظام‌های آموزشی باید بر تلاش خود افزوده، علاوه بر حفظ شرایط موجود، شرایط آموزشی را ارتقاء بخشیده و بر مؤلفه‌های مرتبط یعنی فراگیر، فرادهنده و امکانات آموزشی تأثیرگذار باشند.

تشکر و قدردانی

بر خود واجب می‌دانیم مراتب قدردانی و سپاس خویش را از کلیه مسؤولان محترم دانشگاه علوم پزشکی شاهرود و همچنین از کلیه دانشجویانی که در به ثمر رسیدن پژوهش حاضر همکاری داشته‌اند، خانم‌ها رضایی و شهسوار ابراز نماییم، مطالعه حاضر مصوب کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی شاهرود با کد طرح ۹۳۳۷ می‌باشد.

References

- Arfaei, K, Soofi-Abadi, Z, 2010, Midwifery Students, Perspectives about Their Motivation for Choosing Midwifery as a Career, *Iran Journal of Nursing Tehran University of Medical Sciences*, Vol.67, No.23, Pp.23-28. (in persian).
- Bakhshi-Jahromi, A, Shahidi-Zandi, K, 2009, University of Applied Sciences students' academic motivations, *Iranian Agricultural Extension and Education Association*, Vol.2, No.5, Pp.89-99.(in persian).
- Braunstein,AW, 2002, Factors determining Success in a graduate business program, college student journal, Vol.36, Pp.471.
- Ghaerhaghagi, N, Mirahadi, M 2014, Evaluating Motivation and Interest in Choosing Career or Higher Education Study among Radiology Students in Tabriz University of Medical Sciences, *The Journal Portal of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences*, Vol.5, No.2, Pp.148-155.(in persian).
- Hadavi, 2005, *Students and continuing education*, [Online] Available at: Http: // www. mehrnews. Com.(in persian).

عوامل انگیزش دانشجویان محسوب می‌شوند (میرکمالی، ۱۳۸۸). (سولاس، ۱۹۹۶) دریافت که عوامل مالی و اقتصادی از انگیزه‌های مهم دانشجویان به شمار می‌روند، چرا که به‌طور غیر مستقیم با ارضای نیازهای اساسی آنان در ارتباط هستند. هماهنگ با نظریه مبتنی بر هدف، برخی بررسی‌ها نشان داده‌اند که تجسم نیازهای اولیه و اساسی در آینده و پیش‌بینی دستیابی به این هدف‌ها باعث افزایش چشم‌گیر انگیزه دانشجویان برای فعالیت بیشتر در زمان حال می‌گردد (هریش، ۲۰۰۱). بر اساس نتایج به‌دست آمده از مطالعه حاضر، اکثر واحدهای مورد پژوهش، عواملی چون: افزایش مقبولیت اجتماعی به‌خاطر مدرک بالاتر، آرزوی رسیدن به رتبه و جایگاه اساتید، بهتر شدن امنیت شغلی، رسیدن به پست‌های مدیریتی، علاقه به کار بالینی با مدرک بالاتر را از عوامل اجتماعی و تقویت‌کننده مرتبط و با اهمیت در انگیزه ادامه تحصیل ذکر کردند. مطالعه جمشیدی (۱۳۷۶) نیز گرایش به پیشرفت و کار را از عوامل افزایش‌دهنده توان انگیزشی ذکر نمود. بر اساس نظر لیتل و برین (۲۰۰۰) انگیزه دارای عوامل بیرونی نیز می‌باشد که به نظر می‌رسد عوامل مثبت آن شامل: علاقه به تحصیل، کسب امتیازات بالاتر، موقعیت شغلی بهتر، موقعیت اجتماعی مطلوبتر، کسب احترام و اعتقاد به نفس بیشتر، رضایت از خود و سایر عوامل می‌باشد (لیتل، ۲۰۰۰). در پژوهش حاضر، اکثر واحدهای مورد پژوهش در دو گروه کارشناسی بهداشت عمومی و بهداشت حرفه‌ای، عامل: تمایل به ادامه تحصیل در سایر رشته‌ها، و در گروه کارشناسی بهداشت محیط، عامل: نداشتن برنامه‌ریزی مناسب را از عوامل فردی و بازدارنده مرتبط و با اهمیت در انگیزه ادامه تحصیل ذکر کردند. موری و همکاران (۱۳۷۶) نیز اشاره نمودند که یکی از علل کاهش انگیزه عدم شناخت از رشته و مسایل و مشکلات آن باشد که باید بیشتر تحت بررسی قرار گیرد. از جمله محدودیت‌های مطالعه، وضعیت متفاوت دانشجویان از نظر شرایط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی است که بر نتایج تحقیق اثرگذار است و همچنین می‌توان به صرف وقت و عدم صداقت دانشجویان در پاسخ‌گویی به پرسش‌نامه‌ها که از شرایط اساسی صحت و سلامت مطالعه است، اشاره کرد.

نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج به‌دست آمده از مطالعه حاضر، اکثر واحدهای مورد پژوهش در دو گروه کارشناسی بهداشت عمومی و بهداشت حرفه‌ای، عامل: تمایل به ادامه تحصیل در سایر رشته‌ها، و در گروه کارشناسی بهداشت محیط،

- translation Vida Miri ed. Tehran: the publisher Samnt.
- Mirkamali, M, Bagheri, Z 2005, Evaluation of technical and vocational graduates, *Quarterly Journal of Educational Innovations*, Vol.13, No.4, Pp.85.
- Mobarakabadi, A, Shamsi, M, Najafianzadeh, M 2014, Health Student Attitude towards Their Field of Study and Future Career in Health Faculty of Arak University of Medical Sciences, Iran, *Strides Dev Med Edu*, Vol.11, No.2, Pp.280-285.
- Molavi, P, et al 2007, Factors in the decline in motivation of medical students, *Journal of Medical Council of Iran*, Vol.25, No.1, Pp.53-58 .(in persian).
- Murray Chambers, M 1999, characteristics of students entering different from of exiting student, *Journal of Advanced Nursing*, Vol.15, Pp.1099-105.
- Pouyazadeh, A, Shaeeri, M 2005, A Study of Theology Students Attitude toward the Discipline of Theology and Islamic Sciences, *Journal of Behavior Daneshvar*, Vol.1, No.9, Pp.65-78.(in persian).
- Rashid-Torabi, M, Summer 2005, *factors related to the attitude of managers, staff and physicians participating in continuing education courses Mashhad University of Medical Sciences (master thesis)*, University of Mashhad.(in persian).
- Saberian, M, Haji-Aghajani, S 2003, Study of Job Future of Semnan Nursing School Graduates, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.3, No.1, Pp.53-59.(in persian).
- Sadr-Arhami, N, Kalantari, S, Atarod, S, 2004, Medical Students Attitude Towards their Field of Study and Future Career, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.4, No.1, Pp.76-81.(in persian).
- Salehi, E 2006, Employment Status of Female Graduates: A Case Study, *Quarterly journal of Research and Planning in Higher Education*, Vol.12, No.1, Pp.41-60.(in persian).
- Hamerlinck, J, Emery, M 2006, *"Entrepreneurship: A unique opportunity for higher education, NCRCRD Policy Briefs*, s.l: North Central Regional Center for Rural Development.
- Hassanzadeh, G, Javadi, M, Salehzadeh, Y 2004, Review of medical students graduate basic science, pathophysiology and training of future career, *Journal of Qazvin University of Medical Sciences*, Vol.10, No.3, Pp.91-95.(in persian).
- Hemati, F, Pezeshki-Rad, G, Chizari, M 2007, the job status and career success of graduates of agricultural schools in East Azarbaijan, *Iranian Agricultural Extension and Education Association*, Vol.3, No.1, Pp.1-8.(in persian).
- Hirsch, G 2001, *Helping college students succeed: A model for effective intervention*, 1st Ed. ed. Philadelphia: Routledge.
- Jamalian, R, Al-Islam, AS, Sattar, M 1995, Attitudes of Nursing , Midwifery and Health University of Medical Sciences toward their future, *Journal of Hamadan University of Medical Sciences and Health Services*, Issue 4.(in persian).
- Jamshidi, F 1997, Surveying the relationship between motivation and control positions in higher education among students and teachers in-service teacher training centers in Zanjan province, *Master Thesis adult education*, Tehran, Shahid Beheshti University, Faculty of Education and Psychology, Pp. 66 .(in persian).
- Kasiri, 2005, *surveying of reduce the incentive for students to study investigating thecauses*, [Online] Available at: <http://www.mehrnews.com>
- Little, M, Brain, S 2000, The challengers, iterators and mainstreamers: second step education and nursing roles, *Nursing Research*, Vol.31, No.4, Pp.239-245.
- Mayzott, F, Champi, N 1991, Public values and beliefs toward nursing as a caree, *Journal of Nursing Education*, Vol.30, No.7, Pp.303-310.
- Miller, RW, Mary, M 2001, *Guide of taught at the University of Tehran*,

Tahmasebi, S 1992, *A comparative study of the motivation for choosing nursing students of Tehran University of Medical Sciences. Master thesis, Tehran: School of Nursing and Midwifery (Master Thesis)*, s.l: Shahid Beheshti University of Medical Sciences.(in persian).

Todisco, J, Hayes, S, Farnill, D 1995, Career motivations of male and female medical students, *Journal of Psychological Reports*, Vol.77, No.2, Pp.1199-1202.

Samadi, M, Taghizadeh, J, Kashitarash-Esfahani, Z, et al 2010, Evaluating Environmental Health Students' Attitudes toward their Discipline and Discipline and Future Career in Hamedan University of Medical Sciences in 2008, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.9, No.4. (in persian).

Semnani, A 2003, Employment status of vocational trainees Semnan Province during the years 1999-2000, *Vocational Education Research Abstracts, Tehran, Institute of Education*, 2(first published). (in persian).

Solas, J 1996, Why choose psychology as a career?, *Journal of Australian Psychologists*, Vol.31, Pp.144-146.

Factors Relating to Incentive of Continuing Postgraduate Degrees Among Undergraduate Students in Health Faculty at Shahroud University of Medical Sciences

Farideh Khosravi¹

Mehri Delvarianzadeh^{2,*}

Hossein Bagheri³

Aisa Bahar⁴

Rahim Bahar Gogani⁵

¹: Faculty member, Public Health department, Occupational and Environmental Health Research Center, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran.

^{2,*}: Faculty member, Public Health department, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran.

³: Faculty Member, Nurse department, School of Nursing & Midwifery, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran.

⁴: BS in Laboratory Sciences, School of Medicine, Semnan University of Medical sciences, Semnan, Iran.

⁵: High school teacher in shahroud

Abstract: The present research was a cross-sectional study and aimed to determine the factors associated with motivation for continuing education among health science students, Shahroud University of Medical Sciences in 2014. The study population was all faculty students of Public Health department. Questionnaires including 43 questions on individual, family, economic and social factors were completed by 279 people; then data analysis was performed using SPSS19 software. Based on findings, 75.6%, 72.4% and 68.4% of occupational, environmental and public health students respectively stated the positive motivation regarding to achieve higher academic degrees. From the perspective of the majority of environmental health students, development of practical skills (82.8%) and family desire for student' further education (62.2%); from the perspective of the majority of occupational students, the use of all the facilities for further education (71.8%); and in opinion of public health students, increased knowledge and awareness (76.5%) and family desire for student' further education (71.8%); and finally from the perspective of the majority of occupational and public health students, the wish to study in other fields was noted as motivational reinforcement factor of higher education. To this end, from the perspective of the majority of environmental health students, lack of proper planning was mentioned as barrier for motivation of higher education. according to this results, it was showed that individual and family factors were more important factors in motivation of higher education. Therefore, Strengthen training programs, counseling and support in justifying the students' education and future career can be useful and plays an effective role in strengthening their attitudes.

Keywords: Motivation. Higher Education. Students. Health.

***Corresponding author:** Faculty member, MSc in Nutrition, School of Public Health, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran.

Email: delvarianzadeh_mehri@yahoo.com